

TEKNOLOJİ, İSTİHDAM VE BÖLÜŞÜMÜN GELECEĞİ

Allah; cennetin kurallarını, işleyişini ve sistemini ta Adem'den bu yana seçtiği Nebiler ile insanlara sunmuş!.. İnsanlık ise bu ideal mesajı; ya hevâ ve hevesi peşinde koşup görmezlikten gelerek ya da daha iyi anlayacağım diye yaptığı yorum ve açıklamalarla, kıskançlık krizlerinin karanlık dehlizlerinde berhava etmiş! Şu anda elde kalan ise savaşlar ve türlü türlü zulümler... Herhangi birimiz, sahip olduğumuz hangi organımızı ne karşılığında feda edebiliriz diye düşündük mü? Bu derece kıymetli bir değeri üzerinde taşıyan insan, yaşadığı sürece hep alacaklarının hesabını yaparken neden sahip olduğu bu asli değerın aynı zamanda borçlusunu hesaplamaz!

Gelir dağılımı eşitsizliği yarın, bugün olduğundan daha da fazla sorun teşkil edecek. Çünkü her yeni gün gelişen teknoloji, işsizliği alabildiğine artırıyor. Aynı zamanda insan kaynaklarında aranılan vasıfları da yükseltiyor veya değiştiriyor. Dolayısıyla belli vasıflara sahip olmak o vasıflarda bir dönüşüm gerçekleştirilemediği takdirde yarın işsiz kalmamanın garantisi değil.

İktisat ilmi temelde, değer ve bölüşüm meselelerinin ilmidir. Değer ve bölüşüm, üretimden sonra oluşur. Üretim ise emek ve sermayenin çıktısıdır. Tüm bunlar yeryüzünde insan denilen varlığın ihtiyaçlarının hareketliliği neticesindedir.

Her canlı yaşam alanı ile ilgili bir çerçeve belirler. Bu çerçevenin muhafaza edilmesi ya da insan türünde rastlanıldığı biçimde gelişmenin (tekâmül) oluşması, çatışmayı doğurur. Faydayı en yükseğe çıkarma dürtüsü ile oluşan fiyat sayesinde, piyasadaki oyuncular bir dengeye oturur.

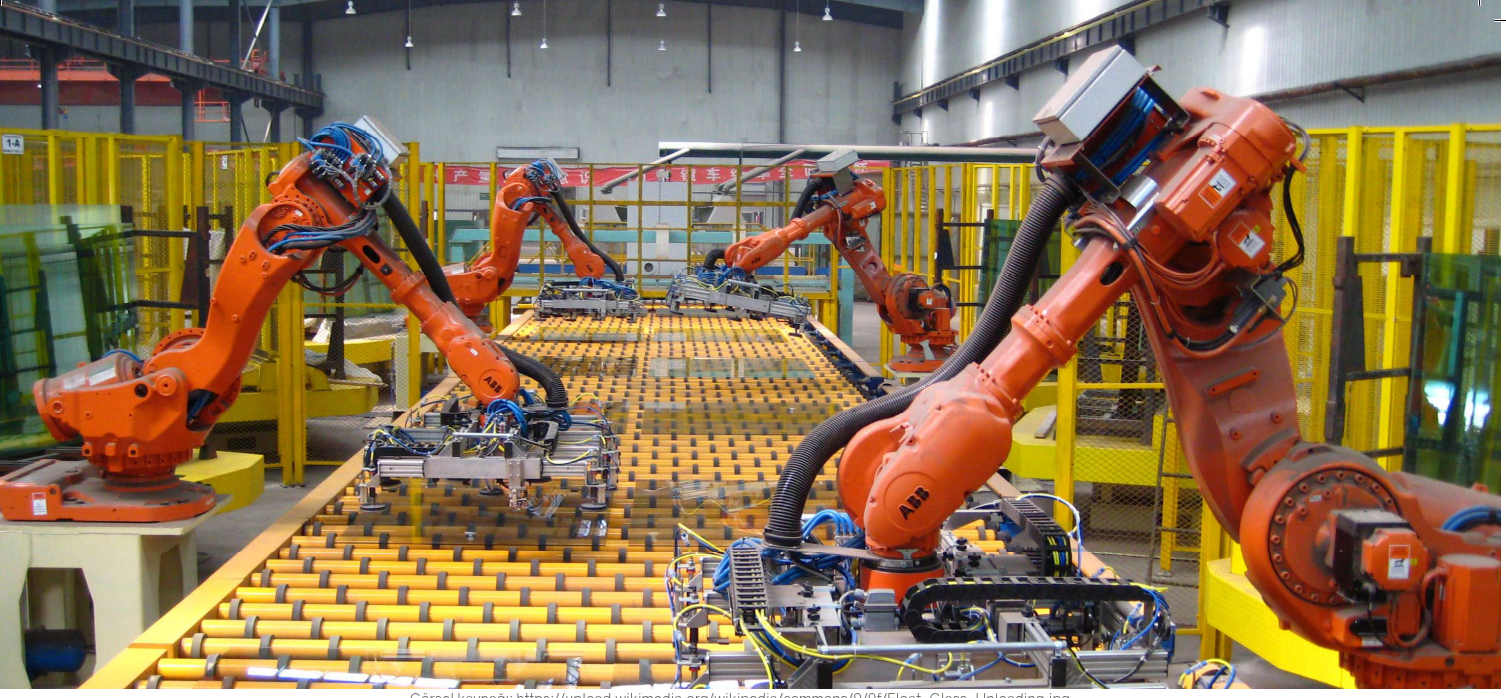
Bu arada ideal tam serbestliğin¹ koordinasyonu için devlet türünden aygıtlar da devreye girer.

Günün sonunda; salt insanın varlığı sebebiyle kendiliğinden oluşup çalışmaya başlamış olan ekonomi mekanizması hem emek hem de talebin sahibi olarak varlığını borçlu olduğu birey üzerinde yönlendirici bir unsur haline gelir.

Birey yaşamak için üretmek durumundadır. Diğer bir deyişle; "Yaşamak için çalışırız." Dünyanın düzeni böyledir... Cümleyi eğer "Çalışmak için yaşıyoruz!" şeklinde okursak bu durumda köleliği tarif etmiş oluruz.

Günümüzde ekonomi çarklarının dünya nüfusunun çok büyük bir bölümü için maalesef ikinci tanıma uygun olarak döndüğünü kabul etmeliyiz. İnsanlık bugün, sınırlayamadığı talep güdüsü ile kendi silahını kendi kafasına dayayarak intihara teşebbüs eden kişi profili çiziyor. Kredi mekanizması marifetiyle borçlanarak piyasaya sunulan ürünleri daha yüksek fiyata satın alıp kendisini köleleştirecek olan unsurlara kendi eliyle hayat veriyor.

Bu; talebin, talep sahibi üzerindeki fiyat yükü/baskısıdır.

Görsel kaynağı: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9f/Float_Glass_Unloading.jpg

İşin bir diğer boyutu da sermaye sahipleri için söz konusu edilebilir. Teknolojinin sermaye üzerine negatif fiyat baskısı!

Bu tehdit adım adım yaklaşmaktadır.

Teknoloji her geçen gün üretim proseslerini değiştiriyor. Önümüzde artık iyice belirginleşmiş olan 3D teknolojileri yanı sıra akıllı robot teknolojilerinin üretim süreçleri ile tanışması, gelecekte çok daha farklı değer ve bölüşüm dengelerinin kurgulanmasını zorunlu kılacaktır.

Teknolojilerin gelişimiyle sanayide birçok üretim süreçleri ya yok olmakta ya da değişmektedir. Her yeni teknoloji çok sayıda işgücünü işlevsiz bırakırken, bazıları dönüştürmekte, öte yandan bir miktar yeni iş tanımlarının gelişmesine de olanak sağlamaktadır.

Oxford Üniversitesi'nin bir araştırmasında, ABD'de yapılan işlerin yarısının yakın zamanda bir robot veya bilgisayar tarafından yapılabilir olduğu tespit edilmiş. Önümüzdeki 10-20 yıl içinde tele-satıcılar, muhasebeciler ve taksi şoförlerinin yerine robotların ve bilgisayarların geçtiğini görebileceğiz. Ancak tasarım, el becerisi ve empati gerektiren işlerde otomasyon gecikebilir. Dolayısıyla geleceğin iş piyasasının otomasyon baskısına uyum sağlaması gerekecek.

80'li ve kısmen de 90'lı yıllarda bilgisayar teknolojinin matbaa ve baskı hazırlık süreçlerinde dizgi, film reproduksiyon, kalıp aşamalarını ve bu alanlarda çalışanları nasıl işlevsiz bıraktığı görüldü. Keza dijital tek-

nolojilerin film sektörünü tamamen bitirmesi de yakın bir zaman önce gerçekleşti. Bu keskin örnekler çoğaltılabilir. Gelecekte tehdit altında olan çok sayıda meslek ve iş tanımı da bugünden rahatlıkla öngörülebilir.

Örneğin mücevherat sektöründe çok yakın zamana kadar tasarımların, sadekarlar tarafından elle hazırlanan kalıpları artık 3D yazıcıların yaptığı bir işe dönüştü. Yakın gelecekte kalıp hazırlama, döküm, mıhlama, sadekarlık gibi meslek ve iş tanımlarının yok olacağını ya da dönüşeceğini öngörmek falcılık değil. Çünkü 3D teknolojileri öyle bir seviyeye doğru geliyor ki şu anda biraz yavaş da olsa bilgisayarda hazırlanan bir yüzük tasarımı sipariş alınıp, istenilen ölçüye göre üretilip kargoya teslim edilebilmektedir. Bu yeni teknolojinin seri üretim yapan fabrikalarda sadece kalıp çıkarma işinde kullanılmasının bile birçok işgücünün işini tehdit edileceği açıktır.

Teknoloji, özellikle yüksek adet üretimin yapıldığı alanlarda her geçen gün biraz daha kendini hissettiriyor. Karanlık fabrikalar² döneminin ayak sesleri kapıya dayanmış durumdadır. Şimdilerde fantezi gibi algılanan durum, mevcut trend devam ettiğinde (ki etmemesi için hiçbir sebep yok) bir gerçeklik olarak yakın gelecekte gündeme oturacaktır. İlk bakışta mükemmelliğin sınırlarını zorlayan bu öngörüler; söz konusu yenilikleri, insanlık için yüksek bir medeniyeti içeren ve derhal kavuşulması arzulan bir hedef haline getiriyor.

Bu durum beklenmeyen yeni sorunları tetikler mi?

Ekonomi

HASAN MUSTAFA ARSLAN

Karanlık fabrikaların ilk başarılı örneği Çin'de kurulan, cep telefon modülleri üreten bir fabrika oldu. Fabrikada kullanılan bir robot kolun 6-8 işçinin yapabileceği işi tek başına yaptığı ve sistem kurulmadan önce fabrikada çalışan işçi sayısının 650 olduğu, sistemin çalışmaya başlamasıyla birlikte bu sayının 60'a indiği fabrikanın genel müdürü tarafından açıklandı. Sistemin fabrikada aktif olarak kurulup çalışmasıyla birlikte ürün çıktısındaki kusurlu parça oranının %25'lerden %5'lere kadar düştüğü gözlemlenmiş.³

80'lerden sonra gündeme gelen bu üretim modelinin en önemli avantajları şu noktalarda ön plana çıkıyor;

- Verimliliği maksimize etmek ve üretimi arz talep dengesine göre yönetme avantajı,
- İşgücü maliyetinin azaltılması,
- Ölü zamanı ortadan kaldırarak günlük çalışmayı gerekirse 24 saate çıkarmak,
- İnsan kaynaklı işgücünün olası risklerini minimize etmek,
- Enerji verimliliği sağlamak,
- Rekabet avantajı elde etmek.

Değer ve bölüşüm sorunları, bu modelin yaygınlaştığı varsayılarak gerçekleştirilebilecek bir simülasyon ile daha belirgin olarak tespit edilebilir. Böyle bir durum karşısında, endüstri 4.0 teknoloji ağırlıklı üretim sisteminin ürettiği ürünlerin, kimlere, nasıl aktarılacağı/satılacağı sorusu gündemde olacaktır.

80'lerde General Motors'un denediği ancak o gün istenen başarıyı elde edememiş olan endüstri 4.0 modelinin halen Çin'de elektronik sistemler üretiminde uygulanıyor olmasının; bir gelecek korkusu üretmek için yeterli olup olmayacağı tartışılabilir.

Bu tartışmalar etrafımızı saran siber unsurları göz önünde bulundurarak, şöyle bir senaryonun öngörülebilir olmasına engel teşkil etmemelidir:

Üretim süreçlerinden dışlandığı için kazanamayan, dolayısıyla da piyasaya talep edici olarak dahil olmayan işsizler, gelecekte çoğalacaktır. Diğer taraftan artan arz kapasitesi işsizliğin de etkisiyle fiyatları aşağı doğru baskılayacaktır. Bu durum yeni bir değer bölüşüm dengesi kurulmasını zorunlu hale getirecektir.

Halen geçerli ve egemen olan piyasa modellerinde; piyasaya sürülen teknolojisi yeni ve üstün ürünler, benzer fonksiyonlara sahip eski teknoloji ürünlerinin değerini düşürerek kendisine üst gelir grubunda alan açmakta ve satış şansı oluşturmaktadır. Ancak gelecekte de bu yöntemin sorunsuz olarak sürdürülüp sürdürülemeyeceği tartışmalıdır.

Sanal dahi olsa şimdiden; bir tarafta hızla artan işsizlik, diğer tarafta üretimde kapasitenin aşırı artması karşısında oluşabilecek üretim fazlasını dengeleyecek, geleceğe dönük bir değer ve bölüşüm sisteminin geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

Böyle bir model üzerinde şimdiden çalışılıyor olması gerekir. Kriterlerin mutlaka sosyal yönü ağırlıklı olmalı ve gelir seviyesinin en altındaki insana odaklanan modeller üzerine çalışılmalıdır. Aksi halde kâr maksimizasyonu peşinde koşan sermaye ve teknoloji sahiplerini gözetecek neo kapitalist bir sistem, önümüzdeki birkaç neslin daha insanlık adına kaybedilmesi anlamına gelecektir.

İslam Ekonomisine ihtiyaç tam da burada iyice belirginleşmektedir. Geleceğe dönük olarak üzerinde artık çalışılması zorunlu hale gelen böylesi nitelikli bir İktisadi Modele, insanlık aslında hep muhtaçtı.

Notlar

1. Tam rekabet piyasası

endüstri

<http://www.endustri40.com/karanlik-fabrikalar-ile-insansiz-uretim/> Bkz: <https://teslaninyeri.com/isiksiz-fabrikalar/>

2. İşçisi olmayan fabrikalar / insansız üretim -

3. Yazar: Muhammed Ahmet ALKAN - Bkz: